

שמים פתוחים: חסידות מבשרות סתיו מעל ירושלים

בשבוע שעבר חגו חסידות מעל שמי העיר העתיקה, והביטו בתימהון בבני האדם שצימחו לפתע אוזניים של שָׂרָק, כשעליהן תלויות מסכות משונות. החסידות רכבו על גבי תרמיקות (זרמי אוויר חם), דאו במעגלי ריקוד חסידי, והזכירו לנו שהחום המעיק ייגמר עוד מעט, כי אנחנו כבר בעיצומו של הסתיו. הן דווקא היו שמחות להתעכב קצת יותר בעיר הקדושה, אבל הדרך מאירופה ומאסיה אל ארצות החום באפריקה ארוכה – 12,000 ק"מ - ולמי יש זמן... גם חסידה בשמים ידעה מועדיה (ירמיה ח, ז).

כשהתבוננתי בעופות הנודדים מזכרתי שפעם, לפני 2,711 שנים, ישב ממש כאן לידי ישעיה הנביא, שנשא גם הוא את עיניו לשמים וראה אולי את זקני זקניהן של החסידות הללו. גם הוא היה בסגר, אבל לא בנסיבות המוכרות לנו. באותם ימים הופיע בשערי ירושלים הצבא האשורי, בפיקודו של סנחריב, בתום מסע אכזרי שבו נרמסה ממלכת יהודה וחרבו כל עריה. ירושלים, בירת יהודה, הייתה היעד החשוב ביותר במסעו, ואותה הוא השאיר לסוף המערכה:

אֲרָצְכֶם שָׁמָּה, עָרֵיכֶם שָׂרְפוֹת אֵשׁ, אֲדַמְתְּכֶם לְנֶגְדְכֶם זָרִים אֲכָלִים אֹתָהּ וְשָׁמָּה כְּמִהַפְכַת זָרִים. וְנוֹתְרָה בַת צִיּוֹן כְּסֶכֶה בְּכָרֶם כְּמַלְוִינָה בְּמִקְשָׁה כְּעִיר נְצוּרָה. לֹא הָיָה צָבָאוֹת הוֹתִיר לָנוּ שְׂרִיד כְּמַעֲט, כִּסְדָּם הֵיינוּ לְעַמְרָה דְּמִינוּ (ישעיה א, ז-ט).

המלך חזקיהו הבין את מלוא חומרת המצב, לנוכח מראות הגדודים האשוריים המתפרסים על הגבעות סביב העיר, ולנוכח האפוזיציה הפנימית הזרועת ייאוש ומאיימת להיכנע לסנחריב. הוא שלח שליחים אל חזקיהו, שעד לא מכבר סירב להאזין לתוכחותיו, והפציר בו להשמיע את נבואותיו. תשובתו של חזקיהו הדהימה בוודאי גם את האופטימיסטים הקיצוניים ביותר:

**וַיָּבֹאוּ עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ חֲזַקִּיהוּ אֶל יִשְׁעִיהוּ. וַיֹּאמֶר לָהֶם יִשְׁעִיהוּ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל אֲדֹנָיְכֶם: כֹּה אָמַר ה',
אֵל תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ אֲשׁוּר אֵתִי. הֲנִנִּי נָתַן בּוֹ רוּחַ וְשָׁמַע
שְׁמוּעָה וְשָׁב לְאַרְצוֹ וְהַפְּלִיתִיו בְּחָרֵב בְּאַרְצוֹ. לִכֵּן כֹּה אָמַר ה' אֵל מֶלֶךְ אֲשׁוּר: לֹא יָבֹא אֶל הָעִיר הַזֹּאת
וְלֹא יִירָה שָׁם חָץ וְלֹא יִקְדַּמְנָה מִגֵּן וְלֹא יִשְׁפֹךְ עָלֶיהָ סִלְלָה. בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר יָבֹא בָּהּ יָשׁוּב וְאֶל הָעִיר
הַזֹּאת לֹא יָבֹא, נְאֻם ה'. וְגִנּוֹתַי אֶל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִּי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי (מַלְכִים ב יט, ה-
ז; לב-לד).**

לא היה כל שחר ריאלי למחשבה שהצבא האשורי האדיר והאימתני ייעלם סתם כך לפתע פתאום, ויש להניח שנבואה זו נשמעה באותם רגעים הזוויה לחלוטין. אבל ישעיה היה עקבי ונחרץ, והדימוי שנראה לו ההולם ביותר לחופש, עבור היהודים הנצורים בין חומות העיר, היה הציפורים העפות:

כְּצִפְרִים עֹפּוֹת כֵּן יִגֵּן ה' צְבָאוֹת עַל יְרוּשָׁלַם, גִּנוֹן וְהַצִּיל, פֶּסַח וְהַמְלִיט (ישעיה לא, ה).

מסע סנחריב, המוכר לנו מן המקרא, תועד גם בכרוניקות שנכתבו בידי הסופרים האשורים על גבי מנסרות חמר. אחת מהן מוצגת במוזאון ישראל בירושלים. הטקסט האשורי מצטט את דברי הרהב של המלך האשורי, על הכנעתה של יהודה:

[חזקיהו] עצמו, כציפור בכלוב סגרתיו בירושלים, עיר מלכותו. בניתי סוללה כנגדו, כל אשר יצא משערי העיר החזרתי לצערו. את עריו אשר בזזתי קרעתי מאדמתו...

למרבה הפלא, השתמש גם סנחריב בדימוי הציפור, ודבריו של הנביא עשויים להתבאר על רקע זה כתגובה לדבריו. לבסוף, התגשמה נבואתו של ישעיה במלואה, והחרב מעל צווארה של ירושלים הוסרה:

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מִלֶּאֶךָ ה', וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אֲשׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וְחֲמִשָּׁה אֲלָף וַיִּשְׁכַּיְמוּ בַבֶּקֶר וְהָנָה כָּלֶם פְּגָרִים מֵתִים. וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב סְנַחְרִיב מֶלֶךְ אֲשׁוּר וַיֵּשֶׁב בְּנִינְוָה (מַלְכִים ב יט, לה-לו).

מנסרת סנחריב, שנתגלתה בשנת 1830 בנינוה שבעיראק. מוצגת בבריטיש מוזאום בלונדון (צילום: David Castor, ויקיפדיה).

המסורת של עדת ביתא ישראל – הקהילה ששמרה על ייחודה באתיופיה במשך מאות שנים בתוך סביבה נוצרית – ידעה לספר, שהחסידות החגות מעל ירושלים מתעכבות מעט במעופן, פוערות את מקורן וסופגות אל תוכן מאווירה הקדוש. כמו בעלות ברית נאמנות ושומרות סוד כמוס, הן מעבירות משהו מקדושתה של ירושלים אל בניה האבודים באתיופיה, והם מכירים להן טובה ומשיבים לחסידות בשיר: "שימאלה, שימאלה, אגראדצ'ין ארוסלם דהנא...". ובתרגום משפת הגז: "חסידה, חסידה, בשרי לנו בשורה / והביאי לנו גאולה / על ירושלים הבירה / ספרי לנו עירנו הרחוקה / שמחכים ומצפים אנו לראותה/ ונחיה בה לראשונה".

תהי תפילתם של גולי אתיופיה ברכתנו שלנו לשנה החדשה, ועליה נוסיף ברכת בריאות לכל. אם כי,
לאור הסגר שנכפה עלינו, כנראה שבשנה הבאה נשב על המרפסת ונספור ציפורים נודדות...